

Miranda PTAK*
Zbigniew KASZTELEWICZ**

NOWE ROZWIĄZANIA W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA ODPADAMI WYDOBYWCZYMI

Z dniem 29 grudnia 2012 r. ogłoszona została nowa ustawa *o odpadach wydobywczych...* Zakres zmian w tym również wprowadzenie nowych elementów, istotnie wpływa na dotychczasowe rozwiązania w zakresie gospodarowania odpadami wydobywczymi. Za najistotniejszą zmianę dla odkrywkowej działalności górniczej należy uznać możliwość uregulowania w planie ruchu zakładu górniczego stanu formalno-prawnego mas ziemnych lub skalnych stanowiących nadkład, usuwany znad złoża lub zwałowany z obszaru górniczego. Pozytywnie należy również ocenić wprowadzenie definicji „przemieszczania” odpadu, co pozwoli na stosowanie przez organy kontrolne jednolitego stanowiska. Oprócz tych niewątpliwie pozytywnych zmian w artykule sygnalizuje się potrzebę stabilizacji systemu prawa, w tym w szczególności w zakresie gospodarowania odpadami wydobywczymi. Artykuł syntetycznie ujmuje wprowadzone zmiany jak również stanowi próbę oceny skutków tych rozwiązań dla górnictwa odkrywkowego.

1. UWAGI OGÓLNE

Rok 2012 dla górnictwa odkrywkowego minął pod znakiem wielu zmian w zakresie uregulowań prawnych. Od 1 stycznia 2012 roku weszła w życie nowa ustawa *Prawo geologiczne i górnicze* [1], która określa zasady i warunki podejmowania działalności w zakresie prac geologicznych, wydobywania kopalni ze złóż, podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji, podziemnego składowania odpadów jak również wymagania w zakresie ochrony złóż, wód podziemnych oraz innych elementów środowiska. W tym przedmiotowym zakresie mieszczą się również zagadnienia dotyczące gospodarowania odpadami wydobywczymi. Oprócz ww. ogłoszone zostały również nowe ustawy: *o zmianie ustawy o odpadach wydobywczych oraz niektórych innych ustaw* [2] oraz *o odpadach* [3].

* Okręgowy Urząd Górniczy we Wrocławiu, miranda9@op.pl

** AGH, Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, Katedra Przeróbki Kopalni i Ochrony Środowiska, kasztel@agh.edu.pl

Pojawiły się również akty wykonawcze, w tym rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie planów ruchu zakładów górniczych [4]. Ustawa *Prawo geologiczne i górnicze* [1] dla odkrywkowej działalności górniczej nie zawiera szczegółowych regulacji, a porusza m.in. kwestie jak należy prowadzić proces wypełniania wyrobisk górniczych w ruchu zakładu górniczego odpadami wydobywczymi, poprzez odesłanie do przepisów wykonawczych; określenie warunków zabezpieczenia stabilności odpadów wydobywczych, zapobiegania zanieczyszczeniom gleby, wód powierzchniowych i podziemnych oraz zapewnienia monitoringu wyrobisk górniczych wypełnianych odpadami wydobywczymi, ma być określone w planie ruchu zakładu górniczego.

Dodatkowo w zakresie odpadów *Prawo geologiczne i górnicze* zastosowało odesłanie do regulacji systemowych, przywołując wprost obowiązek stosowania ustaw *o odpadach* i *o odpadach wydobywczych*.

2. ODPADY WYDOBYWCZE – REGULACJE PRAWNE

Odpady wydobywcze zdefiniowane jako „kategoria prawna” zostały wprowadzone do systemu przepisów krajowych w ustawie z dnia 31 lipca 2008 r. *o odpadach wydobywczych* [5]. Jako nowy akt prawny ustawa ta miała zapobiegać przede wszystkim powstawaniu odpadów w przemyśle wydobywczym, odpowiednio ograniczać niekorzystne wpływy na środowisko oraz na życie i zdrowie ludzi. Tą wąską grupą odpadów były odpady zdefiniowane wg Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie katalogu odpadów [6]; skatalogowane w grupie 01, tj. odpady powstające przy poszukiwaniu, wydobywaniu, fizycznej i chemicznej przeróbce rud oraz innych kopalin. Do lutego 2013 r. ustawa ta czterokrotnie była zmieniana. Najistotniejsze i kompleksowe zmiany zostały dokonane w ustawie [2]. Nowy akt, jakim była ta ustawa, miał transponować do prawa krajowego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady z 15 marca 2006 r. w sprawie gospodarowania odpadami pochodzącymi z przemysłu wydobywczego [7], która zmieniała dyrektywę 2004/35/WE. Z perspektywy tego ponad pięcioletniego okresu, jak również z faktu dokonania w tym akcie do lutego 2013 r. czterech zmian, wnioskować można, że akt ten nie był właściwie przeniesiony do systemu przepisów krajowych. Niemniej jednak ta ustawa *o odpadach wydobywczych* była tym aktem prawnym, który stworzył odrębny system przepisów dla tych odpadów. Przedsiębiorcy górniczy mieli dostosować swoją działalność do wymogów ustawy w okresie pięciu lat, do maja 2012 r. Kwestie jakie nie były regulowane w tych szczególnych przepisach miały odesłanie do przepisów dotychczasowej ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. *o odpadach*. Ustawa *o odpadach wydobywczych* również objęła swoją regulacją masy ziemne i skalne oraz niezanieczyszczoną glebę. W ten sposób ustawodawca systemowo rozwiązał problem regulacji prawnych w zakresie odpadów wydobywczych. Na podstawie delegacji zawartej w ustawie *o odpadach wydobywczych* do lutego 2013 r. wydane zostały trzy rozporządzenia Ministra Środowiska: ws.

szczegółowych kryteriów klasyfikacji obiektów unieszkodliwiani odpadów wydobywczych [8], ws. prowadzenia monitoringu obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych [9] oraz ws. kryteriów zaliczania odpadów wydobywczych do odpadów objętych [10].

Proces tworzenia regulacji prawnych w tym zakresie trwa nadal. Jedną z ostatnich zmian jest nałożony obowiązek do wydania aktu wykonawczego przez Ministra Środowiska „w sprawie sposobu gromadzenia i weryfikacji informacji na podstawie, których sporządza się charakterystykę odpadów wydobywczych”, kierując się potrzebą uzyskania odpowiedniej jakości informacji niezbędnych do sporządzenia charakterystyki tych. Dodatkowo regulacje dotyczące odpadów wydobywczych są powiązane z aktami wykonawczymi wydawanymi na podstawie ustawy *o odpadach*, które są ważne dla przedsiębiorców prowadzących odkrywkową działalność górnictwem, w tym rozporządzenia Ministra Środowiska: *ws. standardów jakości gleby* [11], *ws. odzysku lub unieszkodliwiania odpadów poza instalacjami i urządzeniami* [12] oraz *ws. wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów* [13], a oczekują na uchwalenie liczne akty wykonawcze (ponad 20), które wynikają z nowej ustawy o odpadach, mające wpływ na gospodarowanie odpadami wydobywczymi. Kolejne zmiany w zakresie gospodarki odpadami nastąpią po 24 stycznia 2015 roku, gdyż na podstawie ustawy *o odpadach* [3] wiele aktów wykonawczych utraci moc.

3. NOWE ROZWIĄZANIA W ZAKRESIE ODPADÓW WYDOBYWCZYCH

Od 13 stycznia 2013 r. weszła w życie ustawa *o zmianie ustawy o odpadach wydobywczych oraz niektórych innych ustaw* [2], której przepisy wprowadziły szereg zmian systemowych w ustawach: *Prawo ochrony środowiska* [14], *o odpadach* [15], *Prawo wodne* [16] oraz *o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie* [16].

Powodem tych zmian była konieczność właściwej transpozycji przepisów unijnych ale również uwzględnienie w prawie polskim decyzji Komisji Europejskiej wydawanych na podstawie dyrektywy PRiR [7]. Zakres tych zmian objął zasadnicze elementy, w tym definicje: obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, rekultywacji terenu, poważnego wypadku, zainteresowanej społeczności.

Dla odkrywkowej działalności górniczej za najistotniejszą zmianę należy uznać możliwość wyłączenia stosowania ustawy *o odpadach wydobywczych*... w sytuacji, kiedy dla mas ziemnych i skalnych warunki i sposób zagospodarowania, określone są w planie ruchu. Dotychczasowe wyłączenia stosowania ustawy o odpadach wydobywczych nie przewidywały, aby decyzja zatwierdzająca plan ruchu zakładu górniczego, wydawana przez organ nadzoru górniczego, zmieniała formalny status mas ziemnych lub skalnych przemieszczanych w związku z wydobywaniem kopalin ze złóż.

Oznacza to, że aktualnie przedsiębiorca górniczy, może w planie ruchu określić warunki i sposób zagospodarowania mas ziemnych i skalnych, przemieszczanych

w związku z wydobywaniem kopaliny i będzie to wystarczające do gospodarowania tymi masami. Nie będzie miała dla tych mas zastosowania ani ustawa *o odpadach* [3] ani ustawa o odpadach wydobywczych... [2]. Masy te będą określone w części opisowej planu ruchu i na załącznikach mapowych. Wyłączeniu spod obowiązywania ustawy *o odpadach wydobywczych* uległ nadkład zwałowany na obszarze górniczym, który stanowi masy ziemne lub skalne usuwane znad złożeń, ale tylko w celu umożliwienia wydobycia kopaliny użytecznej. Ustawa precyzuje jeszcze w odniesieniu do nadkładu, że nadkład ten względem, którego nie ma zastosowania ustawa *o odpadach wydobywczych*..., musi być nadkładem, który nie stanowi odpadu w rozumieniu ustawy o odpadach, a termin i sposób jego zagospodarowania ma być określony zgodnie z przepisami ustawy *Prawo geologiczne i górnicze* [1]. Termin ten i sposób zagospodarowania mas nadkładowych może być zatem określony w planie ruchu zakładu górniczego i przy ustaleniu, że nie jest to odpad w rozumieniu ustawy *o odpadach*, nie będzie się stosować dla tych mas ustawy *o odpadach wydobywczych* [2]. W artykule 1 pkt 3 tej ustawy zmienia się brzmienie ustawowych pojęć i wprowadza pojęcie „przemieszczania”, które oznacza – gospodarowanie masami ziemnymi i skalnymi związane z wydobywaniem kopaliny ze złóż w obrębie wyrobiska. Definiuje zatem czym jest przemieszczanie takich mas a czym jest ich usuwanie. Rozróżnienie tych dwóch procesów ma istotne znaczenie, gdyż jest to kryterium klasyfikujące czy masy te podlegają ustawie *o odpadach wydobywczych* lub nie. W tym miejscu należy przytoczyć definicję wyrobiska górniczego, jako przestrzeni w nieruchomości gruntowej lub górotworze powstałej w wyniku robót górniczych, czyli w wyniku wykonywania, utrzymywania, zabezpieczania lub likwidacji wyrobisk górniczych oraz zwałowanie nadkładu w odkrywkowych zakładach górniczych w związku z działalnością regulowaną przepisami *Prawa geologicznego i górniczego* (art. 6 pkt 12 i 17). Jest to najistotniejsza, długo była wyczekiwana zmiana. Szkoda tylko, że ustawodawca pominął przedsiębiorców górniczych, prowadzących działalność na podstawie samej koncesji, bez planu ruchu, tzw. koncesje starostowe wydawane na podstawie art. 22 ust 2 ustawy [1].

Oprócz tej istotnej zmiany w zakresie wyłączenia stosowania ustawy i zmiany definicji pojęć, ustawa nałożyła obowiązek dla posiadacza odpadów prowadzącego obiekt unieszkodliwiania odpadów, ponownego przeprowadzania przeglądu klasyfikacji obiektu w przypadku znacznej zmiany zezwolenia na prowadzenie, a także przed jego zamknięciem. Przegląd klasyfikacji obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych wiąże się z zatwierdzeniem nowego programu gospodarowania odpadami. Konieczne jest wówczas dokonanie analizy, czy nie nastąpiły zmiany, np. w strukturze lub w zasadach prowadzenia obiektu, które mogą mieć niekorzystne oddziaływanie na środowisko, życie i zdrowie ludzi lub jeżeli monitoring potwierdza zmiany istniejących warunków prowadzenia obiektu.

Z uwagi na potrzebę „uszczerbnienia” stworzonego systemu, zdecydowano się na wydanie w drodze rozporządzenia szczegółowych przepisów, na podstawie których

sporządzać się będzie charakterystykę odpadów wydobywczych. Dokonane zostały istotne zmiany w zakresie treści samego programu gospodarowania odpadami wydobywczymi (dalej skrótowo Pgow); zawierającego obecnie łączną ilość poszczególnych rodzajów odpadów wydobywczych przewidzianych do wytworzenia w czasie działalności. Dotychczas programy te nie wyszczególniały ilości poszczególnych rodzajów odpadów. Pgow stały się również narzędziem planowania racjonalnej gospodarki tymi, gdyż zagadnienie to ma być uwzględniane na etapie projektowania całej działalności wydobywczej. Od 13 stycznia 2013 r., Pgow winny uwzględniać zakres i sposób monitoringu obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, listę substancji i parametrów wskaźnikowych przewidzianych do badania w zależności od rodzaju i właściwości składowanych odpadów.

Nowym rozwiązaniem jest również zamieszczenie danych o wyniku badań wód powierzchniowych, wód podziemnych i gleby, na które może wywierać wpływ ten obiekt, w szczególności w zakresie naturalnych stężeń substancji na danym terenie. Dotychczas w Pgow wystarczające było zamieszczenie wyników badań w zakresie ustalenia poziomu naturalnych stężeń występujących w glebie. Uściślono ponadto art. 9 ust 4 z określeniem, że charakterystyka odpadów wydobywczych, obejmować ma informacje dotyczące działań poszukiwawczych, wydobywczych i przerobczych, złóż przeznaczonych do eksploatacji jak również opis ich właściwości fizycznych i chemicznych z uwzględnieniem ich stabilności w warunkach atmosferycznych oraz rodzaju kopaliny.

Wydawane dotychczas decyzje zatwierdzające Pgow, były w większości decyzjami bezterminowymi. Mając jednak na względzie cały system, decyzje te, powinny być traktowane tak, jak pozwolenia emisyjne i zgodnie z art. 188 *Prawa ochrony środowiska* [14], winny być wydawane na czas oznaczony, nie dłuższy niż na 10 lat. Ustawodawca, dokonał w ustawie zmieniającej regulacji; przyjęto, że wnioskujący o zatwierdzenie programu sam proponuje czas, na jaki ma być wydana decyzja. Organ zobligowany jest tylko do tego, by czas na jaki wydana zostanie decyzja był określony, o ile jest to uzasadnione rodzajem prowadzonej działalności.

Kolejną bardzo ważną zmianą dla przedsiębiorcy górniczego, jest wprowadzenie nowej regulacji, tj. instytucji odstępstwa. Właściwy organ może odstąpić od nałożenia obowiązku prowadzenia pomiaru poziomu i składu wód podziemnych, jeżeli z załączonej do wniosku dokumentacji hydrogeologicznej, wynika brak konieczności monitoringu wód podziemnych. Odstępstwo jest również możliwe w przypadku obowiązku dokonywania badań składu wód powierzchniowych, odciekowych i podziemnych, pomiaru objętości wód odciekowych oraz pomiaru poziomu wód podziemnych, jeżeli z Pgow wynika, że obiekt unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, w którym składowane są wyłącznie odpady zaliczone do odpadów obojętnych, nie stanowi zagrożenia dla gleby, wód podziemnych oraz wód powierzchniowych. Wniosek o odstępstwo musi być jednak jasno określony przez posiadacza odpadów prowadzącego obiekt unieszkodliwiania, w postępowaniu o decyzję zatwierdzającą Pgow. Zmianą

porządkującą i organizacyjną jest obowiązek przedkładania Pgow co pięć lat. Dotychczasowa regulacja stanowiła tylko o przeprowadzaniu tego przeglądu co pięć lat.

Z obowiązkiem przedkładania przeglądu programu do właściwego organu, ustawodawca przewidział istotne skutki prawne, które sprowadzają się do wygaśnięcia decyzji zatwierdzającej, w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia decyzji wzywającej do jego przedłożenia. Oznacza to, że przedsiębiorca po tym terminie będzie działał bezprawnie, a tym samym musi się liczyć z sankcjami zawartymi w przepisach karnych w tym grzywny w wysokości do 100 000 złotych lub kary aresztu.

Drugim elementem porządkującym było wprowadzenie zasad udziału społeczeństwa jak również udostępnienia informacji dla społeczeństwa przy wydawaniu zezwoleń na prowadzenie obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych. W tym celu usunięto lakoniczny zapis art. 5 ust 1, i wprowadzono nowe przepisy w art. 15a i 15b regulujące postępowanie w sprawie transgranicznego oddziaływania obiektu na środowisko, w tym obiektu kategorii A. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że ustawą *o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw* [18], do katalogu decyzji, przed którymi należy uzyskać decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, dodano zezwolenie na prowadzenie obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych. Zmiana ta dotyczy również, wyłączenia ze stosowania dla odpadów wydobywczych innych niż niebezpieczne i obojętne oraz odpadów obojętnych, niezanieczyszczonej gleby, które nie są składowane w obiekcie unieszkodliwiania odpadów wydobywczych kategorii A.

Oznacza to, że dla tych wymienionych rodzajów odpadów nie stosuje się przepisów o oddziaływaniu transgranicznym, a tym samym nie istnieje obowiązek współpracy międzynarodowej w postępowaniu w sprawie transgranicznego oddziaływania. Przedsiębiorcy, którzy będą wnioskować o zezwolenie na prowadzenie obiektu, do wniosku muszą obecnie załączyć, oprócz decyzji zatwierdzającej Pgow, decyzję środowiskową wydaną dla obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych wraz z raportem, o ile był wymagany. Dodatkowo samo zezwolenie na prowadzenie obiektu unieszkodliwiania odpadów musi zawierać informacje o wysokości gwarancji finansowej lub jej ekwiwalentu. Istotnie został zmieniony obowiązek przechowywania wyników monitoringu i sprawozdań. Dotychczas posiadacz odpadów prowadzący obiekt unieszkodliwiania odpadów był zobowiązany do przechowywania danych o wynikach monitoringu minimum przez okres 5 lat. Obecnie okres ten wynosi 30 lat, licząc od dnia zaprzestania składowania odpadów wydobywczych w tym obiekcie. Uporządkowaniu uległy również przepisy dotyczące posiadacza odpadów, który przejmuje obiekt unieszkodliwiania odpadów. Z urzędu właściwy organ po uzyskaniu zawiadomienia wraz z dokumentami potwierdzającymi posiadanie gwarancji finansowej lub jej ekwiwalentu, zmienia zezwolenie.

Przytoczone zmiany nie wyczerpują całości zagadnień, a są niewątpliwie najistotniejszymi z punktu widzenia prowadzenia odkrywkowej działalności górniczej. Usta-

wodawca nie zostawił do dostosowania długiego okresu; nowe regulacje będą obowiązywać od 13 kwietnia 2013 roku.

4. ODPADÓW WYDOBYWCZE A USTAWA O ODPADACH

Na kanwie zmian spowodowanych ustawą *o odpadach wydobywczych...* [2] należy odnotować jeszcze zmiany spowodowane przyjęciem nowej ustawy *o odpadach* [3]. Zmiany te są na tyle istotne, że dotyczą zagadnień systemowych i zasadniczych w całym systemie prawnym gospodarowania odpadami. Ustawa ta stanowi transpozycję dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z 19 listopada 2008 r. *w sprawie odpadów...* [19].

W ustawie [3] dodane zostały pojęcia: „gospodarka odpadami”, „sprzedawca odpadów”, „pośrednik w obrocie odpadami”, „zapobieganie powstawaniu odpadów”. Uległy zmianie definicje dobrze znane; kluczowa definicja odpadu obecnie oznacza każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz odpadów pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany. Zmieniła się również definicja: „odpadu niebezpiecznego”, „gospodarowania odpadami”, „wytwórcy odpadu”, „posiadacza odpadu”. Inaczej niż dotychczas zdefiniowano działania: „magazynowanie odpadów”, „zbieranie odpadów”, „odzysk odpadów” i „unieszkodliwianie odpadów”. Odmienne brzmienie uzyskały również załączniki do ustawy. Obecnie nie ma już zamkniętego katalogu kategorii odpadów, ani załącznika dotyczącego kategorii lub rodzajów odpadów niebezpiecznych. Brak również załącznika o procesach unieszkodliwiania. Obecnie w ustawie jest załącznik nr 1 przedstawiający „niewyczerpujący wykaz procesów odzysku”, dalej załącznik nr 2 zawierający „niewyczerpujący wykaz procesów unieszkodliwiania”, a w załączniku nr 3 wskazane są właściwości powodujące, że odpady są odpadami niebezpiecznymi. Natomiast załącznik nr 4 przedstawia składniki, które mogą powodować, że odpady są odpadami niebezpiecznymi. Zupełną nowością jest załącznik nr 5, który prezentuje w sposób opisowy w zależności od fazy gospodarowania odpadami przykładowe działania jakie służą zapobieganiu powstawaniu odpadów. Ponadto ustawa zmieniła dotychczasowe zasady postępowania z odpadami, wprowadzając następującą hierarchię postępowania z odpadami. Pierwsze kroki powinny zmierzać do zapobiegania powstawaniu odpadów, następnie powinny być podejmowane działania do przygotowania odpadu do ponownego użycia. Krokiem trzecim jest prowadzenie recyklingu, a następnie inne procesy odzysku. Ostatnią formą zagospodarowania odpadów jest ich unieszkodliwianie. Przepisami ustawy [3] uregulowano kwestie uznania przedmiotu lub substancji za produkt uboczny. Przedmiot lub substancja, powstające w procesie produkcyjnym, którego podstawowym celem nie jest ich produkcja, mogą być uznane za produkt uboczny niebędący odpadem, jeżeli spełnione są łącznie warunki:

- jest produktem (spełnia prawne wymagania dla produktu),

- są produkowane jako integralna część procesu produkcyjnego,
- mogą być wykorzystywane bezpośrednio bez dalszego przetwarzania,
- dalsze wykorzystanie jest pewne.

W sytuacji, gdy przedmiot lub substancja spełnia łącznie te warunki, wytwórca produktu ubocznego, jeżeli nie chce być wytwórca odpadów, ma obowiązek zgłosić ten fakt marszałkowi województwa. Jeżeli marszałek województwa nie wniesie sprzeciwu w terminie 3 miesięcy, następuje uznanie danego przedmiotu lub substancji za produkt uboczny.

Kolejną ważną kwestią jest utrata statusu odpadu. Jest to możliwe w świetle nowej ustawy, kiedy określone rodzaje odpadów przestają być odpadami na skutek poddania ich odzyskowi. Aby utracić ten status muszą być spełnione łącznie warunki:

- dany odpad spełnia wymagania techniczne dla zastosowania do konkretnych celów (wymagania jakie stawiają przepisy i normy dla produktu),
- istnieje rynek, popyt na te odpady,
- odpady są stosowane powszechnie do konkretnych celów,
- nie zachodzi wątpliwość co do bezpieczeństwa użycia tych odpadów dla środowiska jak i zdrowia i życia człowieka,
- muszą być określone na podstawie dyrektyw i dotyczyć kruszyw, papieru, opon, szkła, metalu, tekstyliów.

Należy mieć również na uwadze, że ustawa *o odpadach wydobywczych...* jest przepisem szczególnym, precyzyjnym dla tej wąskiej grupy odpadów. Jednakże w przypadku braku uregulowań w samej ustawie, stosujący prawo ma wprost odesłanie do ustawy *o odpadach* [3]. Jako istotną zmianę dla przedsiębiorcy górniczego, należy przedstawić brzmienie art. 2 pkt 11 ustawy *o odpadach*, obejmującego wyłączenie dla mas ziemnych i skalnych przemieszczanych: „przepisów ustawy nie stosuje się do mas ziemnych i skalnych przemieszczanych w związku z wydobywaniem kopalin ze złóż, jeżeli koncesja na wydobywanie kopalin ze złóż lub plan ruchu zakładu górniczego zatwierdzony decyzją, o których mowa w ustawie *Prawo geologiczne i górnicze* [1], lub miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu górniczego określają warunki i sposób ich zagospodarowania.

Ustawa [3] znosi obowiązek uzyskiwania zezwolenia na transport odpadów, wprowadzając w to miejsce obowiązek uzyskania wpisu do rejestru. Jednocześnie przepisy ustawy znoszą decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami niebezpiecznymi, decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami oraz z obowiązek przedkładania informacji o wytwarzanych odpadach i o sposobie gospodarowania wytworzonymi odpadami. Katalog obecnie wydawanych pozwoleń obejmuje:

- pozwolenia na wytwarzanie odpadów z instalacji (powyżej 1 Mg/rok odpadów niebezpiecznych, lub powyżej 5 tys. Mg/rok odpadów innych niż niebezpieczne) oraz pozwolenia zintegrowane,

- zezwolenia na: przetwarzanie odpadów (odzysk, unieszkodliwianie) i na zbieranie.

Obszernie regulowane są zasady składowania odpadów na składowisku, w tym ustalenia, że dzień zakończenia rekultywacji składowiska jest równocześnie dniem zamknięcia składowiska odpadów. Wprowadzono zmiany w zakresie treści koniecznych do uwzględnienia w instrukcji składowania odpadów. Ponadto na podstawie art. 222 określone w dotychczasowych przepisach procesy R14 i R15 stają się odpowiednio procesami odzysku R3, R5, R11 i R12, określonymi w załączniku nr 1 do ustawy. Przepisy przejściowe określają, że do 23 stycznia 2015 r. zachowują ważność decyzje w zakresie zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Nie są to wszystkie istotne zmiany, jakie wprowadzone przepisami ustawy *o odpadach* [3]. Nie mniej jednak ich zasygnalizowanie daje obraz, jak gruntownie zmieniły się zasady gospodarowania odpadami, które bezpośrednio dotyczą przedsiębiorców górniczych, jako wytwórców odpadów wydobywczych.

5. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Podsumowując regulacje dotyczące odpadów wydobywczych, należy stwierdzić, że zakres zmian istniejących ustaw oraz wprowadzenie dwóch nowych, powoduje „lekkie” zmęczenie w regulacjach prawnych dotyczących odpadów. Trudność stosowania przepisów w okresach przejściowych, uchylanie przepisów, które dopiero co zostały uchwalone, nie zapewnia przejrzystości stosowania tych przepisów. Jedynym usprawiedliwieniem dla takiego stanu, jest fakt wprowadzenia dobrych rozwiązań dla odkrywkowej działalności górniczej, za które w ocenie autorów można uznać:

- wyłączenie z przepisów ustawy *o odpadach* [3] i *o odpadach wydobywczych...* [2] mas ziemnych i skalnych przemieszczanych (...),
- wyłączenie z przepisów ustawy o odpadach wydobywczych nadkładu zdejmowanego znad złożeń,
- zdefiniowanie pojęcia „przemieszczanie”,
- zmniejszenie katalogu decyzji w zakresie odpadów,
- instytucje: odstępstw w ustawie o odpadach wydobywczych, instytucja produktu ubocznego oraz utraty statusu odpadu.

Koniecznym wnioskiem jest stwierdzenie, że dla poprawnego działania systemu potrzebne są stabilne i trwałe regulacje prawne. Szybkie transpozycje dyrektyw, jakie miały miejsce przy tworzeniu analizowanych ustaw, skutkują jeszcze szybszym dokonywaniem zmian istniejących przepisów.

LITERATURA

- [1] Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze* (DzU 2011.163.981).
- [2] Ustawa z dnia 16 listopada 2012 r. *o zmianie ustawy o odpadach wydobywczych oraz niektórych innych ustaw* (DzU 2012.1513).
- [3] Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach* (DzU 2013.21).
- [4] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 lutego 2012 r. *ws. planów ruchu zakładów górniczych* (DzU 2012.372).
- [5] Ustawa z dnia 31 lipca 2008 r. *o odpadach wydobywczych* (DzU 2008.138.865).
- [6] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. *ws. katalogu odpadów* (DzU 2001.112.1206).
- [7] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z 15 marca 2006 r. *ws. gospodarowania odpadami pochodzącymi z przemysłu wydobywczego* (2006/21/WE Dz.Urz.UE L 102 str. 15).
- [8] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 kwietnia 2011 r. *ws. szczegółowych kryteriów klasyfikacji obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych* (DzU 2011.86.477).
- [9] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 kwietnia 2011 r. *ws. prowadzenia monitoringu obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych* (DzU 2001.92.535).
- [10] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 lipca 2011 r. *ws. kryteriów zaliczania odpadów wydobywczych do odpadów obojętnych* (DzU 2011.175.1048).
- [11] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. *w sprawie standardów jakości gleby* (DzU 2002.165.1359).
- [12] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 marca 2006 r. *ws. odzysku lub unieszkodliwiania odpadów poza instalacjami i urządzeniami* (DzU 2006.49.356).
- [13] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. *ws. wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów* (DzU 2010.249.1673).
- [14] Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (t. jedn. DzU 2008.25.150 ze zm.).
- [15] Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (DzU 2010.185.1243 ze zm.).
- [16] Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne* (DzU 2012.145).
- [17] Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. *o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie* (DzU 2007.75.493 ze zm.).
- [18] Ustawa z dnia 21 maja 2010 r. *o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw* (DzU 2010.119.804).
- [19] Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z 19 listopada 2008 r. *ws. odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy* (Dz.Urz.WE L 312 z 22.11.2008, str. 3).

NEW SOLUTIONS OF MINING WASTE MANAGEMENT

A new changes in law about mining waste has introduced 29 December 2012. Range of changes including new elements has a strong influence on existing solutions in the mining waste management. The possibility of formal and legal status regulation in operating plan of rock and soil mass which are removed is one of the most important changes for opencast mining activities. Introduce a waste "relocation" definition should be viewed positively because supervisors will speak with one voice. The authors suggest need to stabilization of law in particular on mining waste management. The paper recognizes in a synthetic way other changes which were introduced and it is try to evaluation of effects new solutions for opencast mining.